

Из звезде падају с неба

Од рата је прошло десет година. За то време смо, на основу опсежних и веома темељних анализа, пронашли путеве техничко-технолошког напретка и осмишљавања борбених дејстава у пројектованим оружаним сукобима. Имамо стално у виду значај ваздушног простора, космоса, важност треће димензије уопште. Од нас се не захтева да будемо у 1999. години, већ да, пратећи савремене токове, а на основу богатог ратног искуства, градимо садржај система противваздухопловне одбране и наше јединице, а припремамо се за нове изазове. Тероризам је једна од претњи...

Снимио Д.БАНДА

јединица са богатом традицијом, овенчана Орденом народног хероја, доказаним ратним искуством, резултатима у обуци и њеном осавремењивању, има своју будућност као поуздани чувар нашег ваздушног простора. О данима прошлим и будућим, високој професионалности старешина и ентузијазму војника, иновацијама на системима и настојању да у сваком погледу остане елитна, говори командант 250. ракетне бригаде противваздухопловне одбране, бригадни генерал доц. др Миодраг Гордић, чији је докторат под називом „Модални експеримент у истраживању потенцијалног система безбедности државе“ оцењен као најбољи у целом систему одбране.

■ *Господине генерале, где се пресецају или додирују прошлост и садашњост јединице којом командујете, са захтевима времена и објективним могућностима?*

– Ми се с правом позивамо на традицију која траје скоро читав век. Датум за који смо везани као род војске је 30. септембар 1914. године, када је легендарни Радоје – Рака Љутовац са Метиног брда изнад Крагујевца оборио непријатељев аероплан. За морал наших ратника то је било као да је звезда пала с неба. Пратећи даље развој артиљеријских јединица до 1962. године и артиљеријско-ракетних противваздушних јединица после, неминовно стижемо до 1999. године, када су припадници наше бригаде оборили технолошко чудо F-117A, познат као „невидљиви“. Тада је мегазвезда пала с неба и завршила у равници крај сремских Буђановаца.

Одлика нашег рода је бављење трећом димензијом, ваздушним простором. То је изузетно захтевна компонента која диктира тежак

садржај, а од старешина изискује много теоријског и практичног знања, посебне психофизичке и моторичке способности, рекао бих чак и уметнички дар. Наша држава, осим у појединим временима, није била у могућности да набавком нових система прати технолошки високоразвијене земље. Али ту врсту инфериорности надокнадили су памет, знање, ентузијазам...

Данас можемо да одговоримо захтеву времена и због чињенице да у ракетним јединицама владају посебни односи поверења, врхунска професионалност, поштовање, тимски рад, дух победника. У нашој бригади нема фронта и позадине, сви смо у првој линији одбране неба. У кабинџи су официр, подофицир и војник заједно.

Од рата је прошло десет година. За то време смо, на основу опсежних и веома темељних анализа, пронашли путеве техничко-технолошког напретка и осмишљавања борбених дејстава у пројектованим оружаним сукобима. Имамо стално у виду значај ваздушног простора, космоса, важност треће димензије уопште. Од нас се не захтева да будемо у 1999. години, већ да, пратећи савремене токове, а на основу богатог ратног искуства, грађимо садржај система противваздухопловне одбране и наше јединице, а припремамо се и за нове изазове. Тероризам је једна од претњи. Сетимо се њујоршке трагедије и страдања великог броја цивила у кулама близнакињама, па удара на зграду Пентагона. Такви напади се планирају и са малим летелицама, занемарљивог радарског одраза, које могу понети разне врсте експлозива, хемијских и биолошких агенаса...

■ *У свеколикој реформи система одбране, да ли се и колико изменила улога ваше бригаде?*

— Наша јединица је формирана 26. априла 2007. године, од претходне бригаде „Нева“ и три самостална ракетна пука „Куб“. Данас у свом саставу имамо два ракетна дивизиона „Нева“ и три самоходна ракетна дивизиона „Куб“. Они се налазе на целој територији Републике Србије и, заједно са јединицама за осматрање и јављање и ловачком авијацијом, бране целокупни ваздушни простор наше земље.

Без обзира на бројно смањење, приликом избора састава одлучили смо се за најбоље људе и најбољу технику којом располажемо. Све те промене у функцији су боље борбене способности.

■ *Шта хоће, а шта може састав од кога се увек много очекује?*

— Наше трајно одређење је да се опремимо новим ракетним системима. Исто тако, свесни смо економских прилика и на основу богатих искустава и неоспорно великог знања наших старешина, непрекидно иновирамо оно чиме располажемо. Иако званично припадају другој генерацији, уградњом најсавременијих технолошких компонента, а у сарадњи са институтима, факултетима и привредом Србије, наша средства имају сасвим нов квалитет. Пре свега, повећани су борбена ефикасност, боља заштита људи, економичност, уштеде...

■ *У формули успеха најчешће се помињу људи и техника, стручност и обука. Како се, по Вашем мишљењу, формира врхунска професионалност и докле се може развијати стручност уз технику чије су могућности веће него што се обично мисли?*

— Већ приликом одређења за наш род, као по правилу, јављају се најбољи ђаци. То је, рекао бих, прва селекција. Већ 46 година у ракетним јединицама постоји разрађен систем оспособ-

љавања младих старешина и војника. Пракса која се и сада примењује следи проверена искуства. Наиме, нови потпоручници одлазе на шестомесечно стажирање, потом полажу испит, чији резултат даје одговор на питање може ли ући у борбено средство. Још нешто, наше старешине не само да користе већ и одржавају ракетни систем. Познају га у душу. Исто тако, морају да прате најсавременије технолошке токове.

Код нас се обученост не проверава поводећи се за утиском и површним сагледавањем учинка. Постоје мерљиви параметри који се примењују од обуке на тренажерима до дејства по реалним циљевима, у стварним условима. Тако се добијају истински показатељи обучености. Поновићу, само врхунски оспособљен старешина је у могућности да обави задатак.

Поменуто сам праћење развоја технологија. Ту сам мислио и на савремена нападна средства из ваздушног простора. Отуда из јединица стално стижу предлози за иновирање и осавремењавање система. Прихватамо најсврхисходнија решења и развијамо их у сарадњи са научним институцима у систему одбране и грађанству.

■ *Да ли је и колико Бригада за последњу деценију изменила структуру, систем командовања и начела обуке?*

— У најтежим условима имали смо прилику да проверимо све лекције и знања која су нам деценијама даривали наши учитељи, прекаљене старешине и мајстори свога посла. Све што је издржало ту пробу и показало се успешно тада, уградил смо у структуру, организацију, систем командовања и начела обуке. Од вишеструког је значаја то што данас, на пример, обуку изводи старешина који је био официр за вођење када је оборен „невидљиви“, а млади официри који су тада били потпоручници на почетку каријере сада су на дужности команданата дивизиона.

Они управљају процесима обуке, јер одлично познају теорију и праксу, имају драгоцено ратно искуство.

Водници који су тада били у нашим борбеним редовима данас су први подофицири.

Ми се овде не заустављамо. Имамо припремљен наредни корак. Гледамо у будућност, у то шта ће бити актуелно за пет или десет година.

■ *У време када је опасност стизала са неба противваздухопловна одбрана је иако највише изложена ударима, била узданица отпора технички надмоћнијем агресору. Резултати те борбе померили су однос ратне теорије и праксе. Како сада гледа те на време подвига?*

— Нећу рећи ништа ново ако подсетим да је знање највећа моћ. Стварамо климу у јединици да су усавршавање и школовање неопходни како би се одговорило најсложеним захтевима професије. Сваки припадник Бригаде мора стално да учи, најпре у јединици, затим да се усавршава у систему одбране и на високошколским установама у грађанству.

Тако смо у могућности да се упоређујемо са сличним саставима у свету. Једно време, сасвим разумљиво, имали смо мало прилика да обилазимо стране армије. Сада је то сасвим другачије. Где год смо боравили одато нам је потпуно признање, домаћини су нас дочекали са уважавањем. Одушевљење нису криле чак ни старешине из армија високоразвијених земаља.

У Бригади имамо неколицину колега са дипломом мастера, неки су при крају последипломских студија. Имајући традицију у основи и рат као драгоцено искуство и усавршавање за надградњу, боље се сагледава то шта смо данас и куда стремимо.

МЕРЉИВИ ПАРАМЕТРИ

Код нас се обученост не проверава поводећи се за утиском и површним сагледавањем учинка. Постоје мерљиви параметри који се примењују од обуке на тренажерима до дејства по реалним циљевима, у стварним условима. Тако се добијају истински показатељи обучености. Поновићу, само врхунски оспособљен старешина је у могућности да обави задатак.

У ПРВОЈ ЛИНИЈИ

Данас можемо да одговоримо захтеву времена и због чињенице да у ракетним јединицама владају посебни односи поверења, врхунска професионалност, поштовање, тимски рад, дух победника. У нашој бригади нема фронта и позадине, сви смо у првој линији одбране неба. У кабинџи су официр, подофицир и војник заједно.

На време подвига гледам с великим поштовањем. Дејствовали смо кад год нам се пружи-ла могућност, а били смо честа мета нападача. Повлачили смо за њих неочекиване потезе. Дефинисали смо време зрачења а да сами не будемо угрожени. Мерило се десетинама секунди. Користећи пасивне системе за осматрање, они нису имали никакву информацију о томе шта заправо радимо. Користили смо комбинацију радарског и визуелног осматрања, у чему су нам помагали радио-аматери и метеоролошке станице. Масовна употреба противрадарских ракета довела је до промене у начину тактичке употребе и примене правила гађања.

■ У чему се она огледала?

– Знали смо да имају групе за пробој система ПВО и групе за бомбардовање. Када су нас нападали први, нисмо се укључивали. Надлетали су нас, тражили, изводили разне маневре, а ми смо ћутали и чекали. Тек кад је наступала авијација за бомбардовање укључивали смо системе и водили борбу. Примењивали смо више мера и тактичких поступака, као што су: утврђивање ватрених положаја, маневар јединица после дејстава, примена радио-маскирања, коришћење имитатора радарског зрачења и лажног лансирања...

Оборили смо два авиона, а о броју онеспособљених летелица постоје различити подаци.

Људство је било дисциплиновано и одговорно, техника сасвим исправна, о мотивима да и не говорим. Све то нам је омогућило брз и маневар и ефикасна дејства. Не могу а да не поменем народ. Обичне људе који су нас дочекали отвореног срца, понудили нам своје куће. Испраћали су нас као најрођеније. На најбољи начин се видело шта значи јединство војске и народа, ма како то неком патетично звучало. Уживали смо огромно поверење и тврдим да смо га оправдали. Бранили смо наше небо, част професије и углед јединице. Поносни смо и на највише ратно одликовање – *Орден народног хероја*, који је својеврсна обавеза за ову и генерације старешина и војника које долазе.

Нажалост, како то у рату бива, жртве су неминовне. На борбеним задацима је погинуло двадесет осам официра, подофицира и војника. Њих никада нећемо заборавити, ни чланове њихових породица, које сматрамо нашим припадницима. Настојимо да им обезбедимо не само оно што им законски припада већ да им помогнемо на сваки други начин. Никада нисмо задовољни и стално се питамо шта и колико можемо још. У свакодневном смо контакту, а не само на данима помена и свечаности.

НОВИ КВАЛИТЕТ

Иако званично припадају другој генерацији, уградњом најсавременијих технолошких компонената, а у сарадњи са институтима, факултетима и привредом Србије, наша средства имају сасвим нов квалитет. Пре свега, повећани су борбена ефикасност, боља заштита људи, економичност, уштеде...

ЖРТВЕ

Нажалост, како то у рату бива, жртве су неминовне. На борбеним задацима је погинуло двадесет осам официра, подофицира и војника. Њих никада нећемо заборавити, ни чланове њихових породица, које сматрамо нашим припадницима. Настојимо да им обезбедимо не само оно што им законски припада већ да им помогнемо на сваки други начин. Никада нисмо задовољни и стално се питамо шта и колико можемо још. У свакодневном смо контакту, а не само на данима помена и свечаности.

■ У народу кажу: какав командант таква војска. Командант 250. бригаде ПВО је генерал са докторском дисертацијом. Мислите ли да је лични пример старешине и даље најпоузданији критеријум очувања угледа и ауторитета?

Униформу носим од четрнаесте године. Завршио сам све војне школе и докторирао на методологији политикологије Факултета политичких наука у Београду. На командним дужностима сам 23 године, те сам у позицији да проверавам теорију у пракси. И много пута се питам шта још треба да научим. Знање је као космичко пространство, непрегледно. И неопходно, никад га доста. Посебно у нашем виду. Учи се годинама, усавршава деценијама, а одлуке се морају до-нети за неколико секунди.

Спортиста сам у души. Двадесет година сам активно играо кошарку. Могу се повући многе паралеле између спорта, војске и науке, клуба и јединице. Мора се много тренирати, припремати тактика и техника, познати врлине и мане противника. Тек на утакмици се покаже ко колико може и вреди...

Лични пример је неопходан. Не гради се пуком реториком и вербалним самоистицањем. Иза старешина морају бити његова дела, а испред њега јасна намера (наређење). Наравно, он треба да је на челу као у светлим примерима славних српских војсковођа.

■ Одбранили сте докторску дисертацију која носи назив: „Модални експеримент у истраживању потенцијалног система безбедности државе“. Ваш докторат је оцењен као најбољи у систему одбране. Чиме сте се руководили у свом научном раду?

– Применом опште научне методе моделовања омогућено је да аксиоматски општи теоријски поступци нађу своју научну примену и проверу у пракси. Резултати истраживања потврдили су да предложени концептуални модел пружа могућност повезивања квалитативних и квантитативних оцена способности појединих елемената система безбедности (на пример борбене готовости војске) са степеном учешћа у структурираним снагама безбедности.

Концептуални модел повезује и процене и оцене способности осталих елемената система безбедности (полиција, службе безбедности, цивилна заштита, царина, грађани, невладине организације и медији), те степен њиховог доприноса у супротстављању процењеним облицима угрожавања безбедности државе.

Применом наведеног модела добија се јединствена излазна основа способности система безбедности, на основу које се могу до-нети закључци и одлуке о њиховој употреби. ■

Бранко КОПУНОВИЋ